

Manuál udržitelného rozvoje

pro místní samosprávy v suburbánních obcích

Návod pro práci s manuálem

Manuál je určen pro řešení problémů v jednotlivých sídlech. U obcí, složených z více sídel, je žádoucí posuzovat tato sídla jednotlivě, ovšem s vědomím vzájemných souvislostí.

1) Ve sloupci „problém“ vyberte problémovou oblast.

2) Ve sloupci „velikost sídla“ zjistíte, nakolik je problém v jednotlivých velikostních kategoriích sídel závažný, případně k čemu je třeba při hodnocení jeho závažnosti přihlídnout. Hranice velikostních kategorií sídel jsou orientační.

3) Ve sloupci „nástroje k řešení problému“ najdete nástroje, kterými je možné daný problém řešit, případně doplněné podrobnějším komentářem, jak nástroj použít či na co se zaměřit.

Obecně platí, že místní samospráva musí hrát silnou roli v plánování a realizaci územního rozvoje, aby vyvážila soukromý sektor

Legenda

Závažnost problému

	bez problému
	bez problému nebo slabá stránka – viz poznámka
	slabá stránka
	slabá stránka nebo zásadní problém – viz poznámka
	zásadní problém

Poznámka

- * především je nutné respektovat prostorovou charakteristiku sídla
- ** v sídlech, ležících u železniční stanice, nejde o zásadní problém

Fungování sídel

oblast	problém	možná role obce	velikost sídla							žádoucí stav	nástroje k řešení problému		
			0 - 199	200 - 499	500 - 1499	1500 - 4999	přes 5000	komunikační nástroje	ekonomické nástroje		územní a strategické plánování		
občanská vybavenost	sídlo bez obchodu s potravinami	silná								Základní občanská vybavenost v docházkové nebo přiměřené dojíždkové vzdálenosti pro všechny obyvatele sídla.	<ul style="list-style-type: none"> Zapojení obyvatel a dalších aktérů do rozhodování o rozvoji sídla (aktivuje se jejich potenciál, možná budou ochotni s řešením problému pomoci). 	<ul style="list-style-type: none"> Doplnění vybavenosti s využitím grantových prostředků. Doplnění vybavenosti ve spolupráci se soukromým sektorem (tzv. PPP, neboli public-private partnership). Sdílení vybavenosti s jiným sídlem či obcí, nutné je dobré vzájemné propojení (pěší, cyklo, hromadná doprava). 	<ul style="list-style-type: none"> Územní plán - vymezení samostatných ploch pro občanskou vybavenost nebo vytvoření podmínek pro vznik občanské vybavenosti v rámci ploch s rozdílným způsobem využití. Plánovací smlouva - podmíněná nově výstavby vybudováním potřebných infrastruktur.
	sídlo bez společenského centra / místnosti (např. mateřský klub)	silná											
	sídlo bez veřejně přístupného sportoviště	silná											
	sídlo bez veřejného dětského hřiště	silná											
	sídlo bez mateřské školy	silná											
	sídlo bez základní školy	silná											
	sídlo bez základní lékařské péče v místě	silná											
dopravní infrastruktura a vazby	pravidelná dopravní zácpy v rámci sídla	silná								Existence různých alternativních způsobů dopravy (mimo MHD, chodníků a cyklostezek také car-sharing, sběrné taxi, lokální linky mikrobusů, apod.).	<ul style="list-style-type: none"> Zapojení správců komunikací a dopravců do strategických diskusí na počátku plánování (pomohou s hledáním optimálního řešení). Zapojení obyvatel a dalších aktérů do rozhodování o rozvoji sídla (aktivuje se jejich potenciál, možná pomoc s řešením problému). Propagace alternativních způsobů dopravy (car-sharing, sběrné taxi, apod.). 	<ul style="list-style-type: none"> Doplnění pěších a cyklistických propojení s využitím grantu či PPP. Posilování soběstačnosti obce, snižování závislosti na okolí. Investice do provázané a přiměřeně husté uliční sítě umožní kompaktní formy zástavby, která snižuje náklady na údržbu komunikací. 	<ul style="list-style-type: none"> Územní plán: <ul style="list-style-type: none"> - doplnění chybějících propojení, - umožnění různých forem parkování (ve dvoře, na okraji lokality, pod domy, ...). - hierarchizace a regulace šířky ulic, - obchvat či rozložení dopravní zátěže. Plánovací smlouva - podmíněná nově výstavby vybudováním potřebných infrastruktur.
	chybějící pěší a/nebo cyklistické propojení s ostatními sídly a s přírodou	silná											
	sídlo s malým počtem spojů veřejné dopravy za den (< 20 v každém směru)	silná											
	chybějící pěší a/nebo cyklistické propojení v sídle	silná								Prostředí v sídlech upřednostňující nemotorovou dopravu a vytvářející podmínky pro její rozvoj.			
	rozsáhlé parkování v ulicích	silná											
technická infrastruktura	malá robustnost technických infrastruktur	silná								Robustní technická infrastruktura (tj. maximálně odolná proti selhání), u sídel větších než 200 obyvatel a s hustotou osídlení vyšší než 80 osob/ha pokud možno centralizovaná.	<ul style="list-style-type: none"> Zapojení správců sítí do diskusí na počátku plánování (pomohou nalézt optimální řešení). Zapojení obyvatel a dalších aktérů do rozhodování o rozvoji sídla (aktivuje se jejich potenciál, možná pomoc s řešením problému). Propagace efektivních způsobů vytápění. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj infrastruktur s využitím grantu či PPP. Investice do provázané a přiměřeně husté uliční sítě umožní kompaktní formy zástavby, jež snižuje nutné délky technické infrastruktury. Realizace sítí tak (materiál, délka), aby se minimalizovaly náklady na provoz a údržbu. 	<ul style="list-style-type: none"> Územní plán – robustní koncepce technické infrastruktury (zokruhování, alternativní větve). Plánovací smlouva - podmíněná nově výstavby vybudováním potřebných infrastruktur.
	chybějící centralizovaný kanalizační systém	silná											
	chybějící centrální zásobování pitnou vodou	silná											
	chybějící centrální vytápění a kogenerace	silná											
hospodaření se zdroji	malá vytiženost technických infrastruktur	silná								Dostatečně vytižená technická infrastruktura, šetrné nakládání se zdroji (kompostování, dešťová a odpadní tzv. „šedá“ voda).	<ul style="list-style-type: none"> Propagace napojení na existující síť. 		<ul style="list-style-type: none"> Územní plán – upřednostnění zástavby ve vazbě na existující síť.
	nevyužívání dešťové a tzv. šedé vody, využívání pitné vody pro zavlažování	slabá									<ul style="list-style-type: none"> Propagace využití dešťové a odpadní vody a kompostování, propagace šetrného stavění. Pozitivní příklad obce. 	<ul style="list-style-type: none"> Rozvoj šetrného hospodaření s využitím grantu či PPP (například vybudování obecní kompostárny). 	<ul style="list-style-type: none"> Územní plán – požadavek na udržení vody na pozemku a její vsak.
	nevyužívání kompostování	slabá											

Charakter a prostorové uspořádání sídel

oblast	problém	možná role obce	velikost sídla							žádoucí stav	nástroje k řešení problému		
			0 - 199	200 - 499	500 - 1499	1500 - 4999	přes 5000	komunikační nástroje	ekonomické nástroje		územní a strategické plánování		
celkový charakter sídla	existence gated-community a/nebo sociálně vyloučeného ghetta	silná								Diverzita obyvatelstva v sídlech.	<ul style="list-style-type: none"> Osvěta, propagace vhodných řešení. 		<ul style="list-style-type: none"> Územní plán – smíšená zástavba (funkcí i formou), různé velké pozemky, ne slepé ulice.
	srůstání zastavěného území jednotlivých sídel	silná					*	*	Pokud možno nesrostlá sídla.			<ul style="list-style-type: none"> Usměrňování rozvoje etapovitou realizací infrastruktur (ideálně s využitím tzv. PPP, neboli public-private partnership). 	<ul style="list-style-type: none"> Strategický plán – jasná vize rozvoje sídla. Územní plán: <ul style="list-style-type: none"> - jasně stanoví koncepci prostorového růstu, - stavět ve vazbě na existující síť, ulice,
	nevymezené oblasti s vysokou / nízkou dynamikou rozvoje v rámci sídla	silná								Jasná rozvojová strategie sídla.	<ul style="list-style-type: none"> Zapojení obyvatel a dalších aktérů do rozhodování o rozvoji sídla, zjištění záměrů. 		<ul style="list-style-type: none"> kapacitní MHD a občanskou vybavenost, - smíšená zástavba (funkcí i formou), - různé velké pozemky v plochách, - důraz na kvalitu veřejných prostranství.
	hustota osídlení nižší než cca 30 osob/ha (= závislost na automobilech)	silná								Dostatečná hustota osídlení (alespoň podél veřejných prostranství) = nižší náklady na provoz a údržbu infrastruktur, lepší dostupnost vybavení a MHD, více sociálních kontaktů.	<ul style="list-style-type: none"> Osvěta, propagace vhodných řešení. 	<ul style="list-style-type: none"> Investice do provázané a přiměřeně husté uliční sítě umožní kompaktní formy zástavby, která snižuje nutné délky technické infrastruktury a náklady na údržbu komunikací. 	<ul style="list-style-type: none"> Plánovací smlouva - podmíněná nově výstavby vybudováním potřebných infrastruktur.
	hustota osídlení nižší než cca 80 osob/ha (= venkovské prostředí)	silná											
	nekompaktní zástavba s velkými pozemky nejen na okraji sídla	silná			*			*	*				

